

Författare
Lars Bohlin
Mobil
+46725033067
E-mail
lars.b.bohlin@afconsult.com

Datum
28/08/2017
Projekt ID
724581

Beställare
Trafikverket

Kompletterande naturvärdesinventering inför ombyggnad av väg 35, Åtvidaberg- Linköping, delen Vårdsbergs kors- Hackefors, Linköpings kommun

ÅF-Infrastructure AB

Lars Bohlin

Titel: Kompletterande naturvärdesinventering inför ombyggnad av väg 35,
Åtvidaberg-Linköping, delen Vårdsbergs kors-Hackefors, Linköpings kommun

Datum: 2017-08-02

Beställare: Trafikverket

Projektledare: Lisa Herland

Konsult: ÅF-Infrastructure AB

Projektledare ÅF: Jonas Ekström

Författare och kartor: Lars Bohlin, ÅF

Kontakt: 072-547 58 82, lars.b.bohlin@afconsult.com

Kartor och kvalitetsgranskare: Felicia Alriksson, ÅF

Omslagsbild: Stort potentiellt ugglehål i äldre asp i objekt 1B.

Samtliga fotografier är tagna av ÅF

För bakgrundskartor gäller ©Lantmäteriet, Geodatasamverkan

Innehåll

Sammanfattning.....	4
1 Inledning.....	5
1.1 Bakgrund och syfte.....	5
1.2 Geografisk avgränsning av inventeringsområde	5
1.3 Områdesbeskrivning och historik.....	6
1.4 Rödlistade och skyddade arter	6
2 Sammanfattande resultat	6
3 Naturvärdesobjekt.....	7
3.1 Objekt 10. Lövskog	7
3.2 Objekt 11. Busk- och blandlövskogsmark.....	9
3.3 Objekt 12. Hällmarker med buskar och ek.....	12
4 Generellt biotopskydd	13

Sammanfattning

Denna rapport kompletterar huvudrapporten *Naturvärdesinventering inför ombyggnad av väg 35, Åtvidaberg-Linköping, delen Vårdsbergs kors-Hackefors, Linköpings kommun*. Bakgrund, metodik, dokumenterade naturvärden, referenser och sammanfattande rekommendationer finns redovisad i huvudrapporten.

Denna komplettering av tidigare naturvärdesinventering, utförs då förslag finns att anlägga en mindre väg från gårdarna Bökestad, via Blåsvädet och fram till väg 35 för att kompensera för de vägar som kommer att försvinna eller påverkas av en utbyggnad av flygbana.

Inventeringsområdet består främst av odlingsmarker och stora skogsklädda åkerholmar.

Vid inventeringen identifierades och avgränsades tre områden som bedömdes ha naturvärden. Även sex områden som omfattas av det generella biotopskyddet identifierades. I inventeringsområdet lokaliserades fem olika naturvårdsarter.

Rekommendationen är att så lång som möjligt undvika de skogsklädda holmarna då dessa hyser naturvärden.

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

ÅF har fått i uppdrag att komplettera den tidigare utförda naturvärdesinventeringen för den delen där planer finns att anlägga ny enskild väg.

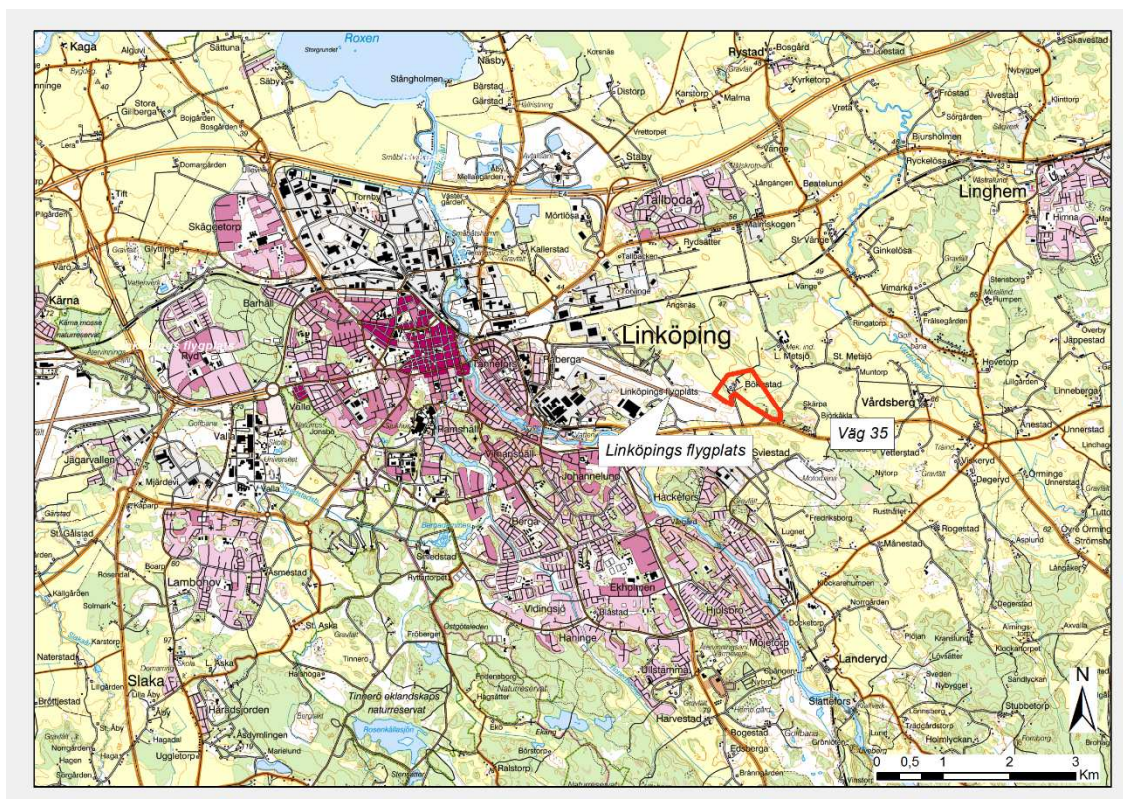
Vägen planeras från gårdarna Bökestad, via Blåsvädet och fram till väg 35 för att kompensera för de vägar som kommer att försvinna eller påverkas av en utbyggnad av SAABs flygbana vid Linköpings flygplats.

Resultatet av naturvärdesinventeringen har sammanställts i detta tillägg till rapporten *Naturvärdesinventering inför ombyggnad av väg 35, Åtvidaberg-Linköping, delen Vårdsbergs kors-Hackefors, Linköpings kommun*.

Registrerade naturvärdesobjekt, värdeelement, generella biotopskydd och naturvårdsarter levereras i GIS-format (shape) med attributdata i koordinatsystemet SWEREF99 TM, tillsammans med rapporten.

1.2 Geografisk avgränsning av inventeringsområde

Området är beläget i Linköpings kommun, strax öster om Linköpings centrum och Linköpings flygplats (SAABs flygfält) (Figur 1).

Figur 1. Översiktskarta inventeringsområde 2017

1.3 Områdesbeskrivning och historik

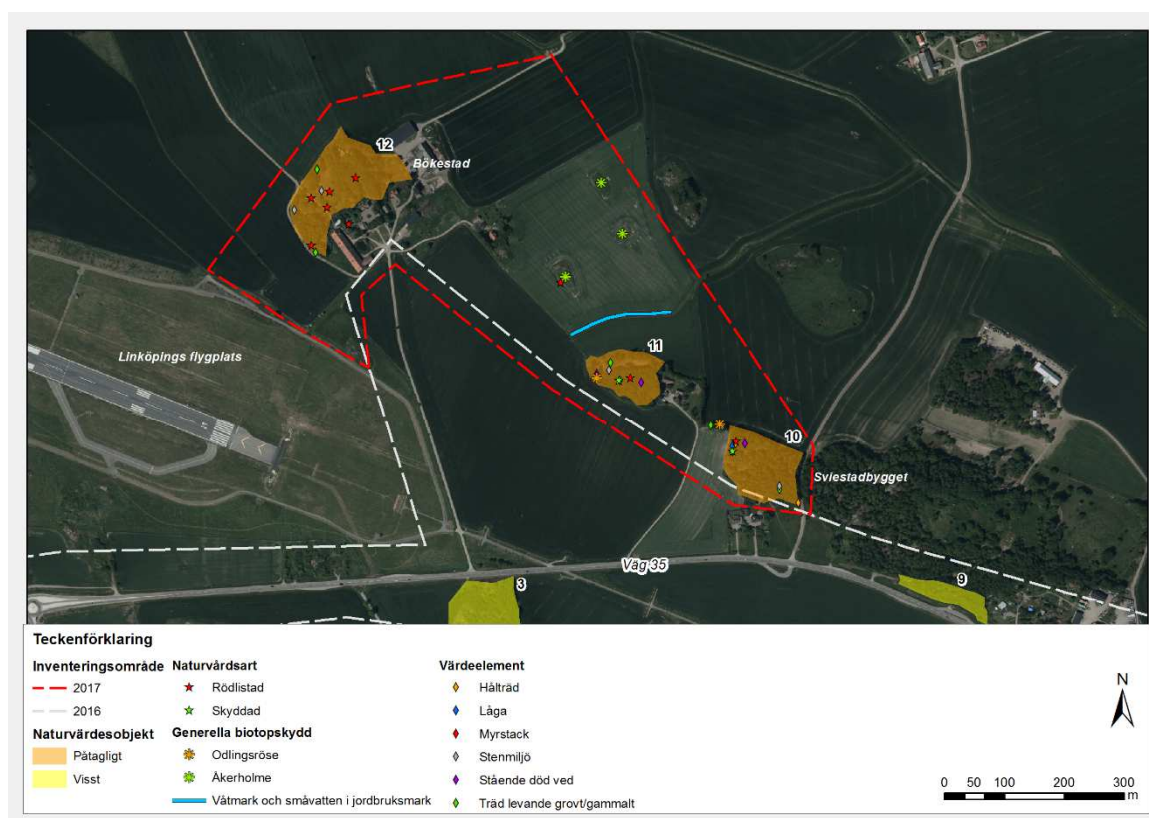
Det inventerade området berör en till stora delen öppen åkermark norr om väg 35 och öster om flygfältet och inbegriper bland annat gårdarna Bökestad och Blåsvädret. Landskapet är ett gammalt och relativt öppet odlingslandskap med åkrar och vallodlingsfält, gårdar och trädbeklädda åkerholmar.

1.4 Rödlistade och skyddade arter

Data från Artportalen visar på fynd av spetsnate och spjutmålla. Småvattnet där fyndet av spetsnate tidigare misstänks ha noterats kunde inte återfinnas på samma fyndplats. Spjutmållan skulle enligt uppgift finnas på gården vid Bökestad. Denna fyndplats besöktes inte.

2 Sammanfattande resultat

Under inventeringstillfället den 9 juni 2017 kunde tre naturvärdesobjekt identifieras och avgränsas se Figur 2, samtliga klassades till påtagligt naturvärde, klass 3. Objekt 10 bedöms vara det mest värdefulla.

Figur 2. Naturvärdesobjekt, värdeelement, naturvårdsarter och generella biotopskyddsområden i inventeringsområdet

Tre revir av den rödlistade sånglärkan hördes vid åkrarna mellan Blåsvädret och Bökestad.

Under inventeringen påträffades totalt fem naturvårdsarter.

Vid inventeringen påträffades sex objekt (se Figur 2) som omfattas av det generella biotopskyddet enligt 7 kap 11 § miljöbalken.

Genomförande av de kompensationsåtgärder som kan bli aktuella i samband med en exploatering och som ges som förslag i kap. 3.1-3.3 (under avsnittet kompensations- och skyddsåtgärder för respektive objekt), bör ske i samråd med berörd länsstyrelse och kommun. Efter beslutande om slutlig vägsträckning krävs eventuellt en uppföljning gällande mer specifik placering av biotop-/faunadepåerna (med koordinatsättning mm.).

3 Naturvärdesobjekt

3.1 Objekt 10. Lövskog

Figur 3. Typisk översiktsbild av objekt 1B med berghäll i bakgrunden.

Naturvärdesklass: Klass 3, påtagligt naturvärde

Naturtyp: Skog och träd

Naturvårdsarter: Ask ^{EN}, hackspett (spår).

Dokumenterade naturvärden: Större delen av objektet utgörs av område med ersättningsträd för grova ekar utpekade av Länsstyrelsen Östergötland. Fem träd har noterats och området är beskrivet som en gles ohävdad lövskog.

Beskrivning

Området består av en blandlövskog med ek, asp, sälg, björk och lönn samt en och tall på frisk skogsmark, se Figur 3. Det finns några äldre tallar, sälgar, oxel och björk samt medelgrova ekar och aspar, se Figur 4. Majoriteten av träden är ganska smala. På en del träd förekommer triviala tickor. I skogen

noterades och hördes många småfåglar. Skogen är luckig och markfloran består av bland annat gökärt, liljekonvalj, lingon, hakmossa samt små askar och ekar. Partivis finns berg i dagen men i övrigt är området plant. Området är påverkat av avverkning genom enstaka stubbar. Skogen nyttjas av de närboende vilket märks på förekomst av grenkompost, stigar och flera kojor.

Motivering

Objektet har ett visst artvärde då två naturvårdsarter kunde återfinnas eller ses spår av vid inventeringstillfället. Naturvårdsarterna gökärt och smultron indikerar beteskontinuitet. Nuvarande miljö indikerar att bete troligen förekommit i området men det finns i övrigt inget som visar att bete skett i närtid. De funna askarna var små exemplar. Asken är kraftigt drabbad av askskottsjukan som drabbar både unga och gamla träd och är därför klassad som akut hotad. Hackspettshål visar på tillgång till vedlevande insekter och äldre eller döda träd. Området bedöms vara artrikare än omgivningen inom organismgrupperna lövträd och småfåglar.

Objektet har ett påtagligt biotopvärde då det förekom nyckelarten ek (föryngring), luckighet, olikåldrighet, flerskiktig, enstaka levande träd över 100 cm som grova tallar och en ek på 195 cm i omkrets (enligt trädinventeringen finns här en oxel med omkretsen 238 cm), död ved i mindre mängd vilka ofta är klena men även några grova löv- och ädellövträd bland annat tre större sälgar och en eklåga på 90 cm i diameter, enstaka hålträd bland annat två aspar över 20 cm i diameter, hack av hackspett, myrstack och stenröse (den ena i en lundartad miljö). Gamla björkar hyser ofta eller kan komma att hysa fnösktickor som gynnar många insekter bl.a. jättesvampmalen ^{NT}. Den grova döda veden kan hysa olika vedlevande insekter och är en bra grogrund för olika svampar, lavar och mossor. Objektet är en värdefull refug för fåglar och insekter i omkringliggande odlingsmark.

Objektet får sammantaget ett påtagligt naturvärde, klass 3.

Kompensations- och skyddsåtgärder

Vid vägdragning genom området kommer delar av objektet att försvinna. För att minska påverkan på objektets naturvärden kan vägen dras utanför området, i dess kant eller i område där naturvärdena är lägre. Större askar, andra grova träd, hålträd och döda träd bör undvikas. Befintlig död ved kan flyttas och läggas på passande plats i den kvarvarande delen av området. Stenröset kan flyttas till annan plats.

För att kompensera förlust av naturvärden ifall grövre eller döda träd behöver avverkas eller tas bort, kan veteranisering av medelålders eller grövre träd utföras. Avverkade grövre träd i objektet kan läggas på hög som en faunadepå där det är solexponerat. Veden placeras med fördel där det redan finns död ved.

Figur 4. Västra delen av objektet domineras av asp.

3.2 Objekt 11. Busk- och blandlövskogsmark

Figur 5. Översiktsbild av objekt 2B.

Naturvärdesklass: Klass 3, påtagligt naturvärde

Naturtyp: Skog och träd

Naturvårdsarter: Ask ^{EN}, hackspett (spår).

Dokumenterade naturvärden: Delar av området finns angivet i Östergötlands naturvårdsprogram från 2014 och är klassat som naturvärde klass 4, baserat på ekarna. Samma område är av Länsstyrelsen Östergötland utpekade som område med ersättningsträd för grova ekar utpekade av Länsstyrelsen Östergötland. Ett ädellövträd klassat som naturvärde av skogsstyrelsen finns också inom området (N 5584-1997). Två träd som utpekats i trädinventeringen finns i området.

Beskrivning

Åkerholmen som objektet är beläget på (Figur 5) består fyra naturtyper. En del av holmen består av en tomt med bl.a. en grov ek (inte besökt) och i anslutning till denna finns en mindre granplantering. Delen som ingår i objektet utgörs av hållmarker med renlavar, filtlav, åkerviol, förgätmigej, femfingerört och gul fetknopp (Figur 6) samt den dominerande naturtypen blandlövskog med ek, asp, oxel och rönn samt en och medelgrov tall (Figur 7). Fältskikt med bland annat gökärt, skogstry och ekföryngring. Många av träden är klena och bildar ställvis snårskog. Slånsnår i vissa kanter runt området. vissa partier är mycket igenväxta av buskar och småträd.

Objektet är påverkat av människan genom husrester/avstjälpningsplats nära hållmark.

Figur 6. Stor håll i väster.

Figur 7. Halvöppen mark med granplantering i bakgrunden.

Motivering

Då det påträffades två naturvårdsarter främst i form av enstaka små askar samt två negativa naturvårdsarter i form av kirskål (visar på kvävepåverkan) och druvfläder (relativt nyligen införd art) samt ingen tydlig artrikedom av någon organismgrupp, anses objektet ha ett obetydligt artvärde.

Naturvårdsarterna gökärt och smultron indikerar beteskontinuitet. Nuvarande miljö indikerar att bete troligen förekommit i området men det finns i övrigt inget som visar att bete skett i närtid.

Här finns ett påtagligt biotopvärde i form av bl.a. ekföryngring, hack från hackspett, hål av vedlevande insekter, luckighet, enstaka levande träd över 100 cm (oxel 200 cm, enligt trädinventeringen finns här också ett jätteträd i form av en ek på 328 cm samt en oxel på 145 cm), stående död lövved över 20 cm (bland annat mossbekladda aspar), flera liggandes och stående döda aspar och sälgar samt enstaka klen död ved, hållområde med torrmarksväxter som gul fetknopp och täckta av lavar och mossor, flera stenrösen och slånsnår. Slånsnåren är värdefulla för småfåglar för sina bär och att gömma sig i. Objektet är därför värdefullt för torrmarksväxter, fåglar och insekter.

Objektet får sammantaget ett påtagligt naturvärde, klass 3.

Kompensations- och skyddsåtgärder

Vid vägdragning genom området kommer delar av objektet att försvinna. För att kompensera förlust av naturvärden ifall grövre eller döda träd behöver avverkas eller tas bort, kan veteranisering av medelålders eller grövre träd utföras. Avverkade grövre träd i objektet kan läggas på hög som en faunadepå där det är solexponerat. Veden placeras med fördel där det redan finns död ved.

3.3 Objekt 12. Hällmarker med buskar och ek

Figur 8. Hällmark med lövridå mot åker och Bökestad gård.

Naturvärdesklass: Klass 3, påtagligt naturvärde

Naturtyp: Skog och träd

Naturvårdsarter: Ask ^{EN}, skogsalm ^{CR}, tornseglare ^{VU}, gulsparr ^{VU}. I trädinventeringen påträffades två grova almar intill gårdsbebyggelsen strax utanför det inventerade området.

Dokumenterade naturvärde: Tre träd som utpekats i trädinventeringen finns i området.

Beskrivning

Objektet är en stor åkerholme bestående av stenhällar med omgivande skog (Figur 8) samt gården Bökestad. Stenhällarna med sina torrängsväxter dominerar inne i området. Skogen som ligger i kanten av hällarna är en blandlövskog med asp, ask, hagtorn, sälg, hassel, oxel, rönn samt tall och ett apelträd. På objektet växer även snöbär och nyponsnår. I området finns några rösen med block, rester av en mur samt sparsamt med död ved. I och nära området noterades fåglar som tornseglare och gulsparr.

Motivering

Objektet har ett visst artvärde då fyra naturvårdsarter kunde återfinnas vid inventeringstillfället. I området fanns dessutom både äldre och yngre ask vilket tyder på förnygring. Båda fågelarterna som noterades har minskat kraftigt de senaste 10 åren men det är osäkert hur beroende de är av objektet. Båda arterna är nog knutna till den varierade gårdsmiljön och inte

bara till objektet. Området bedöms vara artrikare än omgivningen beroende på att det finns flera lövträdsarter.

Objektet hyser visst biotopvärde i form av bärande buskar samt värdeelement i form av enstaka grövre levande träd över 100 cm (tall 170 cm i omkrets), enstaka grova hålträd över 20 cm i diameter (halvdöd asp med mulm), enstaka myrstackar, hållområden med torrmarksväxter, stenmurar och solbelysta hållar. Biotopkvalitéer i form av blommande och bärande buskar och trädbrynen kan bidra till en artrikedom av olika insekter och fåglar samt ger ett vindskydd. Objektet ger således värden för torrmarksväxter, insekter och fåglar.

Objektet får sammantaget ett påtagligt naturvärde, klass 3.

Kompensations- och skyddsåtgärder

Vid vägdragning genom området kan delar av objektet att försvinna.

Skyddsåtgärder kan ske genom att dra vägen utanför området, i dess kant eller i område där naturvärdena är lägre.

I det fall området skulle påverkas i någon större grad bör främst de grövre och i andra hand de mindre askarna och almarna sparas. Som kompensation kan kvarvarande träd av dessa arter i området veteraniseras. Avverkade träd i objektet kan läggas på hög som en faunadepå där det är solexponerat.

Veden placeras med fördel där det redan finns död ved.

4 Generellt biotopskydd

Områden som omfattas av det generella biotopskyddet och som noterades vid inventeringstillfället återfinns på karta i Figur 1. I ett i övrigt påverkat landskap blir biotoperna värdefulla habitat och fyller en spridningsfunktion som ledlinje för växter och djur, dessutom skapar biotoperna en variation i landskapet. Om en åtgärd ska utföras som kan skada naturmiljön i ett biotopskyddsområde måste dispens sökas hos Länsstyrelsen, enligt 7 kap 11 § miljöbalken.

Vid inventeringstillfället registrerades:

- ❖ Tre åkerholmar belägna mellan Blåsväddret och Bökestad (Figur 9). De var alla öppna och besöktes inte då man enligt allemansrätten inte ska beträda en åker med växande gröda.
- ❖ Ett dike (ingår i gruppen våtmarker och småvatten i jordbruksmark, se Figur 10). Diket omges av odlingsmark, var näringspåverkad och hade låg vattenföring vid inventeringstillfället. Dikena kan hysa värden för insekter som gynnas av syrefattiga förhållanden och groddjur.
- ❖ Två odlingsrösen. Det ena röset var ett avlångt och beläget mellan objekt 1 och 2 (Figur 11) och det andra bedöms med viss osäkerhet till biotopskyddat då röset ligger ungefär 5-10 m inne i en halvöppen skog (Figur 12).

Figur 9. Utsikt över åkerholmarna mellan Blåsvädret och Bökestad.

Figur 10. Igenväxt dike.

Figur 11. Avlångt odlingsröse med ekar.

Figur 12. Odlingsröse ett antal meter ifrån åkermarken.